

Europeiska konventet om EU:s framtid (skr. 2003/04:13)

Till det sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet

Det sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet har den 24 september 2003 berett samtliga övriga utskott utom konstitutionsutskottet och utrikesutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelse 2003/04:13 Europeiska konventet om EU:s framtid jämte motioner. Trafikutskottet lämnar i detta yttrande vissa övergripande synpunkter på transportfrågornas behandling i EU-samarbetet. I sammanhanget behandlas följdmotion 2003/04:K4 av Carina Moberg m.fl. (s).

Konventets förslag inom transportområdet m.m.

Vid Europeiska rådets möte i Nice i december 2000 beslutades om vissa frågor som skulle behandlas av en kommande regeringskonferens. En av dem gällde frågan om hur fördragen kan förenklas för att göra dem tydligare och lättare att förstå, utan att deras innebörd ändras.

Det konvent som sammankallades för att förbereda regeringskonferensen har presenterat ett förslag till ett fördrag om upprättande av en konstitution för Europa. Förslaget innefattar följande fyra delar.

Del I Unionens värden och mål

Denna del beskriver vilka värden som EU grundas på, dess befogenheter, dess mål och dess styrelseformer.

Som övergripande *mål* för unionen anges bl.a. hållbar utveckling med konkurrenskraft, full sysselsättning och hög miljöskyddsnivå.

EU:s *befogenheter* (maktfördelningen mellan bl.a. EU och medlemsländerna) – delas in i tre olika huvudkategorier. Det är exklusiva och delade befogenheter samt stödjande åtgärder, där EU endast kan komplettera medlemsstaternas verksamhet. Av de tio uppräknade huvudområdena återfinns transporter och transeuropeiska nät som ett.

Ändringar av olika slag föreslås när det gäller bl.a. följande.

- *Beslutsinstrumenten*, såsom rättsakter, beslut och rekommendationer.
- *Beslutsprocedurerna*, dvs. graden av Europaparlamentets medbestämmanderätt i besluten.
- *Beslutsformerna*, dvs. krav på enhällighet respektive kvalificerad majoritet i rådet.

Del II Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

EU:s skyldighet att respektera medborgarnas grundläggande rättigheter får fastare fördragsmässig grund genom att EU:s stadga härom införlivas i fördraget.

I en av de där föreslagna artiklarna sägs att var och en har rätt till respekt för sitt privatliv och familjeliv, sin bostad och sina kommunikationer (Avdelning II. Friheter, artikel II-7).

Del III Unionens politik och funktion

Det är i denna del som de olika politikområdena behandlas. Delen blev – bl.a. i vad avser de frågor som rör transporter – föremål för ändringar endast av mer teknisk juridisk natur. Trafikutskottets beredningsområde i fråga om *transporter* utgör ett självständigt politikområde i gemenskapsfördraget. Det berörs primärt av Del III, Avdelning III, Kapitel III, där följande avsnitt återfinns.

- Transporter (Avsnitt 7; artiklarna III-134–143),
- Transeuropeiska nätverk (Avsnitt 8; artiklarna III-144 och 145).

Avsnittet om Transporter innefattar artiklar om bl.a. följande.

- Målet med den gemensamma transportpolitiken.
- Områden som skall omfattas av lagarna.
- Tillåtlighet av stöd om behovet av samordning av transporter tillgodoses eller innebär ersättning för allmän trafikplikt.
- Krav på hänsyn till transportföretagens ekonomiska situation.
- Förbud mot diskriminering genom att tillämpa olika fraktsatser och beföringvillkor för samma tjänst.
- Förbud för medlemsstaterna att ge stöd genom fraktsatser och villkor.
- Förbud mot oskäligen avgifter m.m. vid gränspassage.
- Omfattningen av avsnittet om transporter. Enligt artikelns första stycke skall järnväg, landsväg och inre vattenvägar omfattas. I dess andra stycke sägs att i europeiska lagar eller ramlagar får åtgärder fastställas som är lämpliga för sjöfart och luftfart.

Trafikutskottets beredningsområde i fråga om *kommunikationer* – elektroniska och andra – utgör inte något självständigt politikområde i gemenskapsfördraget. Regler för utveckling av det s.k. informationssamhället ingår i stället i fördragets avsnitt om t.ex. den inre marknaden, konkurrenspolitik, transporter samt forskning och utveckling.

Del IV Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser

I denna del återfinns regler om förfarandet vid ändring av fördraget.

Till fördraget har fogats bl.a. protokoll, däribland de om de nationella parlamentens roll i EU och om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Det är på grundval av dessa bestämmelser som de nationella parlamenten har att pröva frågan om gränsen för unionens befogenheter, t.ex. vad gäller transporter och transeuropeiska nät.

Regeringens departementspromemoria om konventets förslag

I departementspromemorian (Ds 2003:36) Europeiska konventet om EU:s framtid har regeringen redovisat de huvudsakliga förändringarna i förhållande till nu gällande fördrag. Det bör således observeras, sägs det i promemorian, att varje punkt i fördraget inte redovisas. Av de till regeringen inkomna remissyttrandena kan följande nämnas.

Svenska naturskyddsföreningen har beträffande avsnitten om transporter och transeuropeiska nät åberopat en till sitt yttrande bifogad rapport, där vissa ändringar föreslås i konventets förslag. Syftet är att i högre grad lyfta fram miljöaspekten i dessa sammanhang.

Svenskt Näringsliv har i sitt yttrande påpekat att konventens förslag talar om fraktsatser (artiklarna III-137, 139 och 140). Detta begrepp leder – enligt Svenskt Näringsliv – tanken till prissättning genom officiella tariffer. Detta sätt att fastställa fraktpriser existerar inte längre, och terminologin borde moderniseras.

Regeringens skrivelse om konventets förslag

I skrivelsen (skr. 2003/04:13) Europeiska konventet om EU:s framtid redovisar regeringen sina utgångspunkter för den regeringskonferens som numera har inletts. Konferensens huvuduppgift är att ta ställning till dels konventets förslag till konstitutionellt fördrag, dels ändringsförslag från medlemsstaterna. Regeringen säger sig ha för avsikt att återkomma till riksdagen med de förslag som konferensen föranleder.

I sin skrivelse har regeringen inte redovisat sina utgångspunkter för alla de politikområden som finns i konventsförslaget; sålunda saknas en sådan redovisning när det gäller transporter och transeuropeiska nät. Under rubriken Miljöpolitiken framhåller regeringen emellertid som en av sina utgångspunkter att miljöskyddsbestämmelser bör integreras i de olika sakpolitiska artiklar såsom redan är fallet i den nya artikeln om energi och i de inledande artiklarna om unionens yttre åtgärder. Som ett konkret exempel nämns transporter.

Motionsförslag

I motion 2003/04:K4 av Carina Moberg m.fl. (s) konstateras att regeringens skrivelse inte innehåller en redovisning av regeringens viljeinriktning och ambition för det framtida Europasamarbetet på transportområdet. Motionärer-

na begär att riksdagen gör ett tillkännagivande om angelägenheten av att den gemensamma transportpolitiken tydligt lyfts fram i det vidare Europasamarbetet. En ny form av lagstiftning på gemenskapsnivå för transportsektorn bör utvecklas, anser de och efterlyser en helhetsstrategi genom vilken även andra politikområden än transportpolitik inkluderas.

Utskottets ställningstagande

Trafikutskottet vill inledningsvis betona att väl fungerande transporter inom EU utgör en viktig förutsättning för den inre marknadens funktion. Regelverket på detta område utgör därmed en av hörnstenarna i fördraget.

Avsnitten om transporter och om transeuropeiska nät har emellertid – i likhet med vissa andra avsnitt – inte varit föremål för samma genomarbetning av konventet som övriga avsnitt. Målformuleringen i gemenskapsfördraget har sålunda överförs till konventets förslag endast med tekniskt juridiska justeringar. Den första artikeln lyder enligt följande: ”Konstitutionens mål på det område som behandlas i denna avdelning skall uppnås inom ramen för en gemensam transportpolitik” (artikel III-133). Det handlar således om vad som skall uppnås *med* transportpolitiken. Till skillnad från vad som föreslås gälla för andra politikområden, t.ex. i avsnitten om miljö och konsumentskydd samt det nya avsnittet om energi, anges inte något mål *för* transportpolitiken.

Denna brist i konventets förslag har uppmärksammats i motion 2003/04:K4 av Carina Moberg m.fl. (s). I motionen konstateras också att inte heller regeringen i sin skrivelse till riksdagen har tagit upp denna fråga. Innebörden i motionen är således att målformuleringen på transportområdet behöver utvecklas. Motionärerna påminner om att trafikutskottet tidigare, bl.a. i sitt yttrande till EU-nämnden om Europeiska kommissionens vitbok *Den gemensamma transportpolitiken fram till 2010: Vägval inför framtiden* (2001/02:TU2y), behandlat denna fråga. Vid detta tillfälle underströk trafikutskottet att målet bör vara ett transportsystem som är långsiktigt hållbart. Utskottet betonade samtidigt vikten av att förutsättningar skapas som innebär att en hållbar utveckling nås där olika transportslag utnyttjas på samhällsekonomiskt och marknadsmässigt lämpligt sätt.

Trafikutskottet ansluter sig mot denna bakgrund till vad som nu anförs i motion 2003/04:K4, nämligen att gränsöverskridande transporter kommer att vara mycket viktiga i det nya regionalpolitiska perspektiv som följer av unionens utvidgning. Överskuggande frågor gäller tilltagande trängsel, trafik-tillväxt, bl.a. till följd av Europeiska unionens utvidgning, och behovet av att integrera transporterna i målet om en hållbar utveckling. Ett modernt transportsystem förutsätts sålunda vara hållbart från såväl ekonomisk och social synpunkt som miljösynpunkt. Trafikutskottet konstaterar att motionsförslaget i stora drag överensstämmer med vad utskottet har anfört i tidigare sammanhang.

Likaså finner trafikutskottet – i likhet med motionärerna – att det är angeläget att målet för de gränsöverskridande transporterna tas upp i den nya fördragstexten, eftersom de är centrala för utvecklingen av den inre mark-

naden i framtiden. Det behöver förtydligas vilka avgränsningar som bör göras när det gäller de frågor som faller under EU:s kompetens och de som bättre och effektivare hanteras på nationell eller regional nivå.

Trafikutskottet ställer sig också bakom vad som anförs i motionen om att regeringen även bör uppmanas att – i detta och andra sammanhang – söka att få med skrivningar om en hög ambitionsnivå på trafiksäkerhetsområdet. Inte minst behöver frågan om barn och trafiksäkerhet uppmärksammas. Vidare bör EU även i fortsättningen driva arbetet med harmoniserade regler för fordonsutrustning och med en rättvisande prissättning inom transportområdet.

Rent allmänt anser trafikutskottet att det hade varit värdefullt med en mer genomgripande översyn av strukturen i de olika politikområdena i del III. En mer enhetlig uppbyggnad av de olika avsnitten skulle underlätta fördragets läsbarhet och förståelsen för det, vilket ju också var en av konventets uppgifter.

Med det sagda föreslår trafikutskottet att det sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet ansluter sig till vad här har uttalats; motionen får därmed anses tillgodosedd.

Stockholm den 28 oktober 2003

På trafikutskottets vägnar

Claes Roxbergh

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Claes Roxbergh (mp), Carina Moberg (s), Elizabeth Nyström (m), Jarl Lander (s), Erling Bager (fp), Hans Stenberg (s), Krister Örnfjäder (s), Johnny Gylling (kd), Karin Svensson Smith (v), Claes-Göran Brandin (s), Per Westerberg (m), Monica Green (s), Sven Bergström (c), Jan-Evert Rådström (m), Börje Vestlund (s) och Christer Winbäck (fp).